

DANIJELA TRŠKAN
FILOZOFSKI FAKULTET – LJUBLJANA

Pregledni rad
UDK 371.3
Priljeno: 27. siječnja 2006.

Motivacijske tehnike u nastavi

Sažetak

Autorica govori o motivacijskim tehnikama, koje su u nastavi prisutne u svim stadijima nastavnog procesa, a posebno su važne na početku nastavnog sata kada nastavnici pokušavaju privući učenikov pozornost na novo nastavno gradivo. Motivacijske tehnike mogu se konkretno odnositi na nastavno gradivo (nastavne motivacijske tehnike) ili su pak samo motivacijske tehnike koje pokušavaju održati pozornost učenika. Posebne motivacijske tehnike namijenjene su opuštanju i kraćem odmoru učenika. Razne nastavne i motivacijske tehnike te metode u nastavi utječu na emocionalni angažman učenika, na njihovo zanimanje i želje te stvaraju pozitivno nastavno okruenje.

Ključne riječi: motivacijske i nastavne tehnike, motivacijske nastavne metode, tehnike opuštanja, autentični zadaci, motivacija

Uvod

Motiviranje učenika za nastavu “obuhvaća sve što (izvana ili iznutra) potiče na učenje, usmjerava ga, određuje mu intenzitet, trajanje i kakvoću”.¹

Nastavnici bi morali na svakom satu održavati pozornost, povećavati važnost predmeta te graditi pouzdanje u sposobnosti i poticati zadovoljstvo učenika.² Morali bi redovito koristiti nastavne i motivacijske tehnike kojima povećavaju zainteresiranost i zanimanje za predmet, odnosno nastavni sadržaj i školski rad.

Motivacijske tehnike³

Motivacijske se tehnike mogu konkretno odnositi na nastavno gradivo (nastavne motivacijske tehnike) ili pak samo pokušavaju održati pozornost učenika (motivacijske tehnike).

1 Marentić Požarnik, B. (2000): *Psihologija učenja in pouka*, Ljubljana: DZS, str. 184.

2 Ibid, str. 201

3 Motivacijske tehnike prikazane su u: Trškan, D. (2005): Motivacija in motivacijske tehnike pri pouku zgodovine: prispevek k Didaktiki zgodovine. U: *Časopis za zgodovino in narodopisje*, g. 41. Br. 1/2, str. 174-178.

Motivacija u nastavi sastavni je dio uvođenja, odnosno uvodnoga dijela nastavnog sata, no uz nju je potrebna i motivacija po stupnjevima, odnosno među-motivacija pri obrađivanju nastavnog gradiva. Motivacijske tehnike tako mogu biti prisutne u svim stadijima nastavnog sata, a posebno pri ponavljanju nastavnog gradiva te također prije provjere znanja i ocjenjivanja.

U nastavi se mogu koristiti sljedeće nastavne motivacijske tehnike: ispunjaljke, križaljke, mreže, skrivalice, asocijacije, kvizovi i mentalne mape.⁴ Kvizovi mogu biti jako različiti. Mogu se natjecati svi učenici, skupine ili određeni učenici. Kvizovi mogu biti oblikovani i kao aktualni televizijski kvizovi. Uz njih se često koriste i zagonetke, rebusi, igre vješala, kratki zvučni zapisi,⁵ kratki video zapisi, karikature, skice, mimika, pantomima, odjeća, predmeti, modeli, lopte, lutke, kolaž, različite igre (ždrijeb, lov na blago, i sl.), crtanje, kratke smiješne priče,⁶ anegdote, citati, metafore itd. U školama se pak najčešće koriste motivacijske tehnike zapisivanja zamisli ili *brainwriting*, te oluje ideja ili *brainstorming*.

Svrha motivacijskih tehnika u nastavi je što brže i učinkovitije učenje novih riječi, godina, imena i događaja. Te se motivacijske tehnike odnose na nastavni sadržaj i motiviraju učenike za učenje novog nastavnog sadržaja. Nastavnici mogu povećati ili smanjiti zahtjevnost nastavnog sadržaja uz pomoć nastavnih motivacijskih tehnika (većim brojem novih pojmova i izraza i slično), a mogu ih koristiti za bilo koji nastavni sadržaj u nastavi.

Posebne su motivacijske tehnike pak namijenjene opuštanju i kraćem odmoru učenika. Te tehnike su prije svega opuštanje uz glazbu (s vježbama disanja),⁷ uz kretanje (npr. dizanje ruku, ustajanje, mijenjanje rasporeda sjedenja i sl.) ili posebne tehnike meditacije, odnosno opuštanja (s naglaskom na snazi riječi). Motivacijske tehnike opuštanja mogu se koristiti na početku nastavnog sata ili prije izvršavanja zahtjevnih zadataka.

Glazba može pomoći u stvaranju posebnog raspoloženja učenika.⁸ Najčešće se koristi kao zvučna pozadina prije početka nastavnog sata i za vrijeme odmora. Može se koristiti i kao pomoć ili dodatak vježbama opuštanja, posebno na početku nastavnog sata ili prije ocjenjivanja. Glazba se može koristiti i kao pozadina prilikom

4 Više o apstraktnim uzorcima u: *Znanje velja* (1996): Zbornik prispevkov o miselnih vzorcih, učenju in znanju v prihodnje. Ljubljana: Artur, str. 59-63; *Zgodovina*. Više o tehnikama u: Toman, M., Šeško, M. (2002): Ustvarjalne igre. U: *Učitelj – govornik in moderator pouka. Kako do kakovostnejšega poučevanja*, Ljubljana: Zavod RS za šolstvo, str. 96-113.

5 Zvučne snimke: glazba različitih država, govori i razgovori ili narodne pjesme, npr. *Slovenske ljudske pesmi*, I. Junaške, zgodovinske, bajeslovne in pravljicne pripovedne pesmi. (1996): Ljubljana: ZRC SAZU.

6 *Smeh stoletij: zbirka najboljših znanih anekdot*. (1987): Ljubljana: Mladinska knjiga. *Smeh stoletij 2: 1433 anekdot znanih osebnosti*, (1998), Ljubljana: Co Libri. Vovko, A. (1996): *Nasmejana zgodovina*, Ljubljana: MK.

7 Priručnik i CD: *Globinska sprostitutev*, (1999): Ljubljana: CDK. Za opuštanje su primjereni polagani stavci sljedećih skladatelja: Antonio Vivaldi, Georg Friederich Haendel, Johan Sebastian Bach, Albinoni, Corelli itd.

8 Glazbeni prijedlozi su u: *Revolucija učenja*, (2001): Ljubljana: EDUCY, str. 164, 172, 314 i u: Urbanc, D. (1991), *Superlearning. Učinkovita metoda za učenje tujih jezika*, Radovljica: Didakta, str. 9.

čitanja ili slušanja izvornih tekstova,⁹ odnosno kao pozadina prilikom obrađivanja novog nastavnog gradiva.¹⁰ Nastavnici mogu izabrati posebnu glazbu za ponavljanje nastavnog gradiva, te kao motivaciju za novo nastavno gradivo (klasična, narodna, popularna glazba ...), a posebnu glazbu tijekom obrađivanja nastavnog gradiva (npr. klasična glazba 19. stoljeća kako bi se privukla pozornost učenika ili barokna glazba za sustavno izlaganje nastavnog gradiva), dok prilikom vježbanja i aktivnog sudjelovanja učenika mogu koristiti posebnu glazbu u kombinaciji s čitanjem teksta ili odgovaranjem na pitanja (individualno, u parovima ili svi učenici). Isto tako se u nastavi mogu koristiti narodni plesovi i pjevanje narodnih ili sličnih pjesama.¹¹

Posebna motivacijska tehnika koja uključuje kretanje može se koristiti prilikom primjene metode razgovora ili prilikom utvrđivanja i ponavljanja gradiva. Tako na primjer učenici mogu odgovarati na pitanja podizanjem lijeve ruke (točna tvrdnja) ili podizanjem desne ruke (netočna tvrdnja), svi učenici mogu ustati, a onda u slučaju netočne tvrdnje sjesti itd. Uz to se može koristiti i pljeskanje rukama. U nastavi učenici dijele nastavne/radne listove po razredu, pomažu nastavniku pripremiti nastavna pomagala i slično. Može se koristiti i igra pri kojoj učitelj baca manju loptu i postavlja različita pitanja ili pak učenik baca loptu i ispituje ostale učenike. Bacanje i hvatanje lopte trebalo bi utjecati na brže reakcije i odgovore učenika.¹²

Posebna tehnika opuštanja i koncentracije provodi se uporabom pozitivne sugestije koja može potaknuti, odnosno utjecati na pozitivno raspoloženje, misli i osjećaje. Tom tehnikom učenici i nastavnici postaju svjesni trenutka i tako ulaze u nastavni proces. Nastavnik može, na primjer, započeti nastavni sat sljedećim riječima: "Uživimo se u ovaj trenutak i udružimo sve svoje snage ... dišite sve dublje i dublje. Osjetite kako u vama raste osjećaj opuštenosti i smirenosti... Svaki udah i izdah je kao val smirujuće energije koji odnosi napetosti i brige ... i otplavljuje rastresene misli i probleme ..."¹³

Posebna tehnika opuštanja je i vizualizacija koja omogućuje da si učenici lakše i jasnije predoče željene ciljeve. Tako nastavnik može tražiti od učenika da zamisle sebe kako uživaju u učenju, kako brzo napreduju i stječu vještine.¹⁴ Nastavnik samo mora paziti na izgovor i izbor riječi te na intonaciju. Može reći: "Opustite se i pokušajte se prisjetiti nekog jako uspješnog nastavnog iskustva [...] Iskustvo vas je naučilo nečem jako važnom [...] Koje ste posebne kvalitete osjetili tada? [...] Radoznalost, veselje, uznemirenost, samopouzdanje, sreću, možda još nešto? [...] Pokušajte sve to ponovno doživjeti [...] Neka vas te kvalitete ponovno prožmu u cijelosti [...] I sada se polako, vrlo postupno ... vratite u sadašnjost ... i u sebi zadržite sve osjećaje koje ste upravo doživjeli ... Neka postanu izvor svježije energije za dan koji je pred vama ..."¹⁵

9 *Revolucija učenja*, (2001): Ljubljana: EDUCY, str. 172.

10 Dhority, L. (1992): *Ustvarjalne metode učenja*. Ljubljana, Alpha Center, str. 109.

11 Više o glazbi u: Dhority, L. (1992): *Ustvarjalne metode učenja*, Ljubljana: Alpha Center, str. 107-126.

12 Dhority, L. (1992): *Ustvarjalne metode učenja*, Ljubljana: Alpha Center, str. 203 .

13 Ibid, str. 66.

14 Ibid.

15 Ibid.

Odabrane riječi su vezane uz gledanje, slušanje i osjećanje, zato što imaju veliku snagu u ostvarivanju pozitivnog nastavnog ozračja. Tako nastavnici mogu započeti nastavni sat sljedećom vježbom za opuštanje: "Dobro jutro. Započet ćemo sljedećom vježbom za opuštanje. Pažljivo slušajte jednoličan zvuk moga glasa i osjetite kako u vašem tijelu počinje popuštati napetost. Zamislite da ste na nekom sasvim mirnom mjestu i očima lagano predite scenom koju ste izabrali. Obratite pozornost i na zvukove koji dolaze iz prirode oko vas. Osjetite toplinu i ugodu koja vas okružuje i u kojoj uživate, opušteni i laki."¹⁶ Takvu vježbu za opuštanje nastavnici povijesti mogu koristiti za uvođenje učenika u prošlost, u konkretno razdoblje i događaj, te im mogu pomoći uživjeti se u prošlost. Nastavnikovu pripovijedanju mogu se pridružiti i učenici, npr. prisjećajući se ekskurzije ili izvedenoga projekta. Takvom se vježbom učenike može uvesti i u refleksiju i razmišljanje o školskom radu.

Nastavnici mogu koristiti opuštajuću tehniku koja se naziva alfa-trening. Ta tehnika znači "usporavanje djelovanja razuma predočavanjem boja i unutarnjom predodžbom".¹⁷ Za vrijeme alfa-treninga učenici se najprije udobno smjeste na stolcu, zatvore oči, pokušaju si predočiti pojedine boje i brojke, duboko udišu i izdišu te se potpuno opuste. Učenici si predoče crvenu boju i brojku sedam, narančastu boju i brojku šest, žutu boju i brojku pet, zelenu boju i brojku četiri, plavu boju i brojku tri, ružičastu boju i brojku dva, ljubičastu boju i brojku jedan.¹⁸

Pozitivnom nastavnim ozračju doprinose opuštajuće, domišljate, razigrane, uzbudljive i maštovite motivacijske tehnike. Te su tehnike npr. zapisivanje ciljeva, učeničko sastavljanje testa, samoocjenjivanje, vrući stolac, igranje mirovnjaka, oproštaj od 'ne mogu', čitanje knjige u sat vremena, zajednička foto-priča, razredni foto-album, crta života, kotač sličnosti, moja knjiga, tjeralice, upoznaj autora, piknik dopisnika itd.¹⁹ Isto tako, od nastavnika se zahtijeva poznavanje i korištenje različitih motivacijskih igrica (npr. veleposlanici u razredu, pogodi tko, zamrznuta slika, kolo sreće, nogomet riječima, domino s pitanjima i odgovorima, odgonetni tko je to, lov na podatke itd.).²⁰

Povećanje motivacije za učenje²¹

Interes i pozornost učenika u školskom radu ne potiču samo motivacijske tehnike. U školi je dragocjeno da nastavnik zna stvoriti takvu nastavnu situaciju koja budi interes i stvaralaštvo i kod onih učenika koje gradivo ne zanima, a to postiže različitim aktivnostima, djelatnostima odnosno aktivnim nastavnim oblicima i metodama rada.

¹⁶ Ibid, str. 78.

¹⁷ Urbanc, D. (1991): *Superlearning. Učinkovita metoda za učenje tujih jezika*, Radovljica: Didakta, str. 3.

¹⁸ Ibid, str. 4-6.

¹⁹ Brojni savjeti za poticanje unutarnje motivacije kod učenika su u: Raffini, J. P. (2003): *150 vaj za povećanje notranje motivacije pri učenju*, Ljubljana: Educy.

²⁰ Ginnis, P. (2004): *Učitelj – sam svoj mojster. Kako vsakega učenca pripeljemo do uspeha*, Ljubljana: Rokus.

²¹ I u: Trškan, D. (2005): Motivacija in motivacijske tehnike pri pouku zgodovine: prispevek k Didaktiki zgodovine. U: *Časopis za zgodovino in narodopisje*, Letnik 41. Št. 1/2, str. 178-180.

“Poticaji za učenje ne izviru samo iz nastavnog sadržaja, već i iz neposrednih postupaka učenja. Učenici više vole one načine rada koji stvaraju zadovoljstvo. To zadovoljstvo je veće što su nastavne metode i oblici različitiji, ako učenici suodlučuju i sudjeluju već u postavljanju nastavnih ciljeva i zadataka u samom tijeku nastave, ako što samostalnije provjeravaju i ocjenjuju rezultate učenja te ih uspoređuju s prijašnjim postignućima i slično.”²²

Nastavnici mogu potaknuti interes na više načina. Prvi način je da pokušaju kod učenika uspostaviti pozitivan odnos prema predmetu odnosno nastavnim temama. Barica Marentič Požarnik navodi sljedeće mogućnosti:

- “primjeren stupanj novosti, iznenađenja, te neočekivanih i spoznajno neskladnih podataka (Je li doista Kolumbo otkrio Ameriku?);
- povremeno uključivanje metoda koje potiču osobnu angažiranost učenika – simulacije, igre uloga;
- organiziranje utvrđivanja i provjere znanja u obliku zagonetaka i kvizova;
- omogućavanje izbora tema i načina kako izvesti određene zadatke (učenici biraju književna djela koja će pročitati i o njima izvještavati ili teme koje će istražiti); i izborni predmeti mogu pomoći pri utvrđivanju i proširivanju učenikova interesa;
- interes i unutarnju motivaciju općenito jača i mogućnost da učenici pitaju o onome što im nije jasno, da govore o svojim iskustvima i idejama te da izražavaju svoja mišljenja, čak i kad se ona razlikuju od nastavnikovog, što omogućuju otvoreni, demokratski odnosi.”²³

Nastavnici mogu povećati motivaciju za školski ili domaći rad autentičnim zadacima (vizualni ili pismeno-grafički prikazi), radom u skupinama, stručnim izletima, radom u arhivu ili u muzeju, raznim projektima i istraživačkim radom te alternativnim ocjenjivanjem (kolegijalno, samoocjenjivanje) i na druge načine. Mogu koristiti i razne nastavne strategije, metode i postupke koje potiču interes učenika i djeluju motivacijski na njih, npr. slikovnu ili usmenu demonstraciju, upotrebu različite slikovne ili pisane građe, upotrebu Interneta ili CD-a, iskustveno učenje (pisane ili govorne igre po ulogama) itd. Upravo pri metodi izlaganja nastavnici mogu koristiti posebne tehnike kao što su npr. tehnika opuštanja i vizualizacije, metaforičko pripovijedanje, globalno predstavljanje nastavnog gradiva, izbor riječi, varijacije glasa, glazba i slično.²⁴

Načini za poticanje motivacije za učenje često su prikazani u obliku savjeta odnosno osnovnih pravila za nastavnike. Prvo se pravilo odnosi na zadovoljavanje

22 Strmčnik, F. (2001): *Didaktika. Osrednje teoretične teme*, Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete, str. 166.

23 Marentič Požarnik, B. (2000): *Psihologija učenja i nastave*, Ljubljana: DZS, str. 191.

24 Više o nastavnim oblicima u: Trškan, D., Gerden, V., Kunaver, V. (1999): *Evropsko gospodarstvo v 18. stoletju in začetki moderne industrializacije v Angliji. Uporaba aktivnih učnih oblik in metod*, Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

osnovnih zahtjeva: "Omogućite organiziranu razrednu sredinu. Budite nastavnik koji podupire. Zadaajte zadatke koji predstavljaju izazov, ali nisu preteški. Neka zadaci budu vrijedni rješavanja."²⁵ Drugo pravilo glasi da kod učenika treba graditi samosvijest i pozitivna očekivanja: "Započnite rad na učenikovoj razini. Neka nastavni ciljevi budu jasni, specifični i ostvarivi. Naglasite uspoređivanje učenikovih rezultata, a ne natjecanje. Modelirajte dobro rješavanje problema."²⁶ Treće je pravilo da učenicima treba pokazati vrijednost učenja: "Povežite nastavni zadatak s potrebama učenika. Nadovežite radne aktivnosti na interese učenika. Potaknite znatiželju. Neka učenicima zadatci budu zabavni. Uporabite novo, ali i ono što je već poznato. Pojasnite veze između trenutnog učenja i kasnijeg života."²⁷ Četvrto je pravilo da nastavnici moraju pomagati učenicima da ostanu usredotočeni na zadatak: "Redovito omogućite učenicima izradu radova. Izbjegavajte naglašavanje ocjena. Smanjite rizik u zadatku, a da pri tom zadatak suviše ne pojednostavite. Modelirajte motivaciju za učenje. Podučavajte učenike nastavnim taktikama."²⁸

Jedno od pravila za motivaciju je i to da je potrebno što bolje iskoristiti uvodni dio na početku svakog nastavnog sata. Taj dio trebao bi biti usredotočen na motivaciju za učenje i rad za vrijeme nastavnog sata. Zato bi nastavnici korištenjem različitih motivacijskih tehnika trebali posvetiti veliku pozornost upravo prvim minutama nastavnog sata. Primjerice, nastavnici povijesti najčešće koriste usmeno izlaganje zanimljivih opisa i doživljaja iz prošlosti, slikovno pokazivanje, razgovor o aktualnim događajima, pokazivanje predmeta i odjeće te didaktične igre (kvizove, križaljke) i drugo.

Početnu učeničku motivaciju nastavnici mogu povećati pozitivnim odgovorima na sljedeća pitanja koja se odnose na uspjeh, namjenu, radost, poticanje i cilj:

"Uspjeh: Je li predviđeni rad na odgovarajućoj razini za učenike? Odvija li se odgovarajućim tempom? Radi li svaki učenik ono što odgovara njegovim sposobnostima, prethodnom znanju i iskustvu? Ako učenikov rad nije na traženoj razini, zahtijeva li se da radi dalje dok ne uspije?

Namjena: Razumiju li učenici osobnu prednost koju će steći učenjem onoga što podučavate? Cijene li učenici važnost onoga što uče za posao u životu? 'Prodajete' li aktivno svoj predmet i temu?

Radost: Jesu li vaši nastavni satovi različiti? Uključuju li vaši nastavni satovi znatnu aktivnost učenika? Jesu li aktivnosti koje koristite učenicima zabavne, npr. diskusije, rad u skupinama, igre, natjecanja, kritike itd.? Uvažavate li učenikovu važnost i zanimanje? Imaju li učenici mogućnost pokazati kreativnost ili izražavanje, npr. u problemskom učenju ili planskim aktivnostima? Poučavate li s oduševljenjem? Imate li dobar odnos s učenicima?

25 Woolfolk, A. (2002): *Pedagoška psihologija*, Ljubljana: EDUCY, str. 373.

26 Ibid.

27 Ibid.

28 Ibid.

Poticaji: Potičete li često svoje učenike, npr. ocjenama, komentarima, pohvalama itd.? Daju li se poticaji i priznanje za uspjeh pravovremeno, nakon što učenik završi sa svojim radom?

Cilj: Jesu li postavljeni ciljevi vrijedni toga da ih vaši učenici dosižu i? Provjeravate li često i planirate li krajnje rokove za predavanje učeničkih radova? Postavljate li osobne ciljeve za učenike, hvalite li ih kao što je primjereno? Potičete li učenike da preuzmu odgovornost za svoje učenje? Potičete li nadarenije učenike da određuju svoje nastavne potrebe i postavljaju svoje nastavne ciljeve te ocjenjuju svoje učenje i mijenjaju ga u skladu s rezultatima?

Nastavnici ne bi trebali postavljati jednostavna pitanja, kao što je npr.: Kako motivirati učenike?, već prije svega pitanje: Kako povećati kakvoću motivacije učenika?²⁹

Optimistične poruke morale bi biti sastavni dio nastavnog sata. Jedna od njih može biti: "Znam da današnji rad predstavlja težak izazov, no znam da ga svi možemo savladati. Potrudimo se! Pripremio sam neke vježbe koje će vam možda biti zamorne, iako ćete na kraju biti oduševljeni onime što ste postigli."³⁰

Nastavnik i za neprimjereno ponašanje u nastavi može koristiti različite motivacijske strategije – npr. može koristiti semafor, odnosno crvenu, zelenu i narančastu karticu, i to tako da nalijepi zelenu karticu ili papir na ploču kad dozvoljava da učenici među sobom razgovaraju. Kad nastavnik nalijepi narančastu karticu, znači da očekuje tišinu u roku od jedne minute, a ako pak nalijepi crvenu karticu, to, naravno, znači da u razredu treba biti potpuna tišina.³¹

Nastavnik bi trebao ponuditi učenicima razna područja, zadatke i djelatnosti na izbor; trebao bi uključivati divergentna pitanja i zadatke; trebao bi unositi nove elemente, raznolikosti i iznenađenja; trebao bi stalno davati konkretne povratne informacije o uspjehu; trebao bi uključivati elemente mašte i igre; izražavati pozitivna očekivanja prema učenicima; trebao bi uvoditi samostalne projekte učenika ili projekte u skupinama, učenje u prirodi itd.³²

Zaključak

Motivacija za učenje znači usmjeravanje energije na dostizanje postavljenih nastavnih ciljeva. Pritom se mogu koristiti razne motivacijske tehnike. Za motivaciju učenika važna je ustrajnost, odnosno trajanje. Što dulje traje, veća je mogućnost uspjeha i završavanja postavljenih zadataka. Važni su i nastavni ciljevi koji predstavljaju dostignuća koja učenici trebaju postići. Postavljeni ciljevi poboljšavaju uspješnost, zato što usmjeravaju pozornost na postavljeni zadatak, uključuju trud, povećavaju ustrajnost i pospješuju razvoj novih strategija za dostizanje ciljeva. Na postizanje

29 Marentić Požarnik, B. (2000): *Psihologija učenja in pouka*, Ljubljana: DZS, str. 193.

30 Ibid, str. 220.

31 Ginnis, P. (2004): *Učitelj – sam svoj mojster. Kako vsakega učenca pripeljemo do uspeha*, Ljubljana: Rokus, str. 221.

32 Marentić Požarnik, B. (2000): *Psihologija učenja in pouka*, Ljubljana: DZS, str. 193.

nastavnih ciljeva utječe i učeničko prihvaćanje ciljeva koje je predvidio nastavnik; ako ih učenici prihvate, ti ciljevi onda potiču i motivaciju.

Motivacijske tehnike u nastavi odnose se na predznanje učenika i na novo nastavno gradivo, utječu na osjećajno angažiranje učenika te također na njihovo zanimanje i želje. Motivacijske tehnike mogu biti klasične, inovativne, planirane, spontane, kratkotrajne, dugotrajne, uvodne, zaključne ili među-motivacije. S obzirom na osjetila učenika, mogu biti vizualne (vid), auditivne (sluh), kinetičke (kretanje), olfaktorne (njih) i gustativne (okus).³³

Nastavni proces uključuje razne načine i strategije koje mogu motivirati učenike. "Motivacijska strategija je, naime, svaka djelatnost ili svaki sadržaj za koji s određenom vjerojatnošću možemo predvidjeti da će potaknuti motivaciju učenika, zato što se nadovezuje na interese, potrebe, vrijednosti, osjećaje, iskustva, predznanje, životne ciljeve učenika itd. U svakom slučaju mogli bismo reći da je nastava kao takva motivacijska strategija. Za korištenje te strategije u razredu važno je da izaberemo takvu aktivnost koja je prilagođena našim učenicima u konkretnoj situaciji i koja je ciljno usmjerena."³⁴

Da bi temeljito ovladali nastavnim predmetom, nastavnici bi trebali stvoriti pozitivno nastavno ozračje i raspoloženje, pokazivati oduševljenje za nastavno gradivo, zanimati se za učenike, poticati svakog učenika ponaosob, imati prirodan osjećaj za autoritet i samopoštovanje, međusobno poštovanje i opušten odnos (između učenika i nastavnika) te spretno poticati pozitivnu dinamiku skupine, te uključivati humor i oduševljenje.³⁵

33 Opisi različitih vrsta motivacija nalaze se u: Konečnik, E. (2002): Nekatere vrste in predlogi motivacijskih strategij pri pouku geografije. U: *Geografija v šoli*. Letnik XI. Št. 3, str. 3–15.

34 Konečnik, E. (2002): Nekatere vrste in predlogi motivacijskih strategij pri pouku geografije. V: *Geografija v šoli*, Letnik XI. Št. 3, str. 15.

35 Dhority, L. (1992): *Ustvarjalne metode učenja*, Ljubljana: Alpha Center, str. 63–64

Literatura

- Dhority, L. (1992): *Ustvarjalne metode učenja*, Ljubljana: Alpha Center.
- Ferjan, T. (2003): Novi vidiki motivacije pri pouku osredinjenem na učenca. V: *Didakta*, Letnik XIII. Št. 70/71, str. 29-31.
- Ginnis, P. (2004): *Učitelj – sam svoj mojster. Kako vsakega učenca pripeljemo do uspeha*, Ljubljana: Rokus.
- Konečnik, E. (2002): Nekateri vrste in predlogi motivacijskih strategij pri pouku geografije. V: *Geografija v šoli*, Letnik XI. Št. 3, str. 3–15.
- Marentič Požarnik, B. (2000): *Psihologija učenja in pouka*, Ljubljana: DZS.
- Petty, G. (1993): *Teaching Today. A Practical Guide*. Stanley Thornes (Publisher) Limited.
- Pušnik, M., Žarkovič Adlešič, B., Bizjak, C. (2001): *Razrednik v osnovni in srednji šoli*, Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.
- Raffini, J. P. (2003): *150 vaj za povečanje notranje motivacije pri učencih*, Ljubljana: Educy.
- Revolucija učenja* (2001): Ljubljana: EDUCY.
- Rutar Ilc, Z. (2003): *Pristopi ki poučevanju, preverjanju in ocenjevanju*, Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Strmčnik, F. (2001): *Didaktika. Osrednje teoretične teme*, Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete.
- Toman, M., Šeško, M. (2002): Ustvarjalne igre. V: *Učitelj – govornik in moderator pouka. Kako do kakovostnejšega poučevanja*, Ljubljana: Zavod RS za šolstvo, str. 96-113.
- Trškan, D. (2003). Preverjanje in ocenjevanje znanja z avtentičnimi nalogami pri pouku zgodovine. V: *Zgodovina v šoli*, Letnik XII. Št. 3–4, str. 31–37.
- Trškan, D. (2003): *Sodobno pisno preverjanje in ocenjevanje znanja pri zgodovini v srednji šoli na izbranih temah 20. stoletja*, Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Trškan, D., Gerden, V., Kunaver, V. (1999): *Evropsko gospodarstvo v 18. stoletju in začetki moderne industrializacije v Angliji. Uporaba aktivnih učnih oblik in metoda*, Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Urbanc, D. (1991): *Superlearning. Učinkovita metoda za učenje tujih jezikov*, Radovljica: Didakta.
- Woolfolk, A. (2002): *Pedagoška psihologija*, Ljubljana: Educy.
- Znanje velja* (1996): Zbornik prispevkov o miselnih vzorcih, učenju in znanju v prihodnje. Ljubljana: Artur.

Prevela sa slovenskoga: Ana Labar

SUMMARY

Technics of classroom motivation

Motivational techniques have been used in teaching in all stages of the educational process and they are especially important at the beginning of the lessons when teachers try to attract students' attention to the new teaching material. Motivational techniques can relate to the teaching material (motivational teaching techniques) or they can simply be motivational techniques aimed at retaining students' attention. Special motivational techniques are intended for relaxation and students' short breaks. While teaching, teachers can increase the motivation for school or homework using authentic tasks, groupwork, field trips, work in archives or museums, various projects, research work as well as alternative assessment techniques. In the same way, some teaching methods create a greater students' interest, e.g. picture or word demonstration, using visual and written materials, using the Internet or CD-ROMs, role-playing. Various teaching and motivational techniques and teaching methods influence the emotional engagement of students, their interest and wishes and create a positive teaching environment.